

Sisäministeriö

1/2

Viite:

Sisäministeriön lausuntopyyntö 27.1.2016, SMDno-2015-1539

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta (perheenyhdistäminen)

Perheenyhdistämisen edellytyksiä esitetään tiukennettaviksi siten, että toimeentuloedellytyksen soveltamisalaa laajennetaan koskemaan tilanteita, joissa turvattu toimeentulo ei voimassa olevan lain mukaan ole edellytys perheenjäsenen oleskeluluvan myöntämiselle mutta joissa toimeentuloedellytysten soveltamiselle ei kuitenkaan ole kansainvälisistä velvoitteista johtuvaa estettä. Toimeentuloedellytys koskisi aina toissijaista tai tilapäistä suojelua saavien ulkomaalaisten perheenjäseniä näiden hakiessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella, sekä pakolaisten (turvapaikan saaneiden ja kiintiöpakolaisten) perheenjäseniä silloin, kun perheenyhdistämistä ei ole haettu kolmen kuukauden kuluessa perheenkokoajalle myönnetystä pakolaisasemasta. Kolmen kuukauden määräaika perustuu perheenyhdistämisdirektiiviin (2003/86/EY). Toimeentuloedellytykseen on joitakin poikkeuksia liittyen mm. lapsen etuun tai poikkeuksellisen painavaan syyhyn.

Ehdotuksen mukaan toimeentulovaatimus laajennettaisiin koskemaan myös Suomen ja muiden Pohjoismaiden kansalaisten perheenyhdistämistilanteita. Poikkeussäätelylle, jonka mukaan Suomen kansalaisen perhe-elämänsuojaa on pidetty muita vahvempuna, ei esityksen mukaan nähdä enää riittäviä perusteita, ja muutos olisi nähtävä yhdenvertaisuuskysymyksenä, yhteiskunnan kantokykyyn liittyvänä tosiasiana ja maahan saapuvan perheenjäsenen etuna, kun perheen toimeentulon olisi oltava turvattu.

Esityksessä on viitattu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen perhe-elämän suojaa koskevaan oikeuskäytäntöön, jonka mukaan valtion positiivisten ja negatiivisten velvollisuuksien kohdalla tulee löytää oikeudenmukainen tasapaino yksilön ja yhteiskunnan kilpailevien intressien välillä. Kansainväliset velvoitteet eivät estä asettamasta perheenyhdistämisen edellytykseksi tiettyjä vaatimuksia, kunhan edellytykset eivät tosiasiallisesti rajoita oikeutta perheenyhdistämiseen. Oleskeluluvan edellytysten on oltava oikeasuhteisia ja kohtuullisia, jotta oikeutta perheenyhdistämiseen ei tarpeettomasti rajoiteta.

Esityksestä ei ilmene, että esimerkiksi ulkomailla (EU:n tai Pohjoismaiden ulkopuolisessa valtiossa) työskennelleiden tai opiskelleiden työskentely- tai opiskeluvaltiossa perhesiteitä solmineen Suomen tai muun Pohjoismaan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä tilannetta olisi ehdotuksessa otettu jollakin tavoin erikseen huomioon. Mikäli ehdotetut muutokset on tarkoitettu koskemaan kaikkia tällaisiakin perheitä, voivat säännökset tosiasiallisesti estää kansalaisten palaamisen Suomeen tilapäiseksikin tarkoitetun työskentelyn tai opiskelun päättyttyä ja johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin. Esityksen jatkovalmistelussa olisi perusteltua myös tuoda selkeämmin esiin pohdintaa siitä, miten kansalaisten yhdenvertainen kohtelu voidaan turvata esimerkiksi tapauksissa, joissa hakijalla tai hänen puolisoillaan joko jo on tiedossa työpaikka Suomessa tai ei vielä sellaista ole.

Pidän tärkeänä, että perustuslakivaliokunnalle varataan tilaisuus antaa esityksestä lausunto.

Muilta osin minulla ei ole esityksestä lausuttavaa.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Anu Rätty

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
